

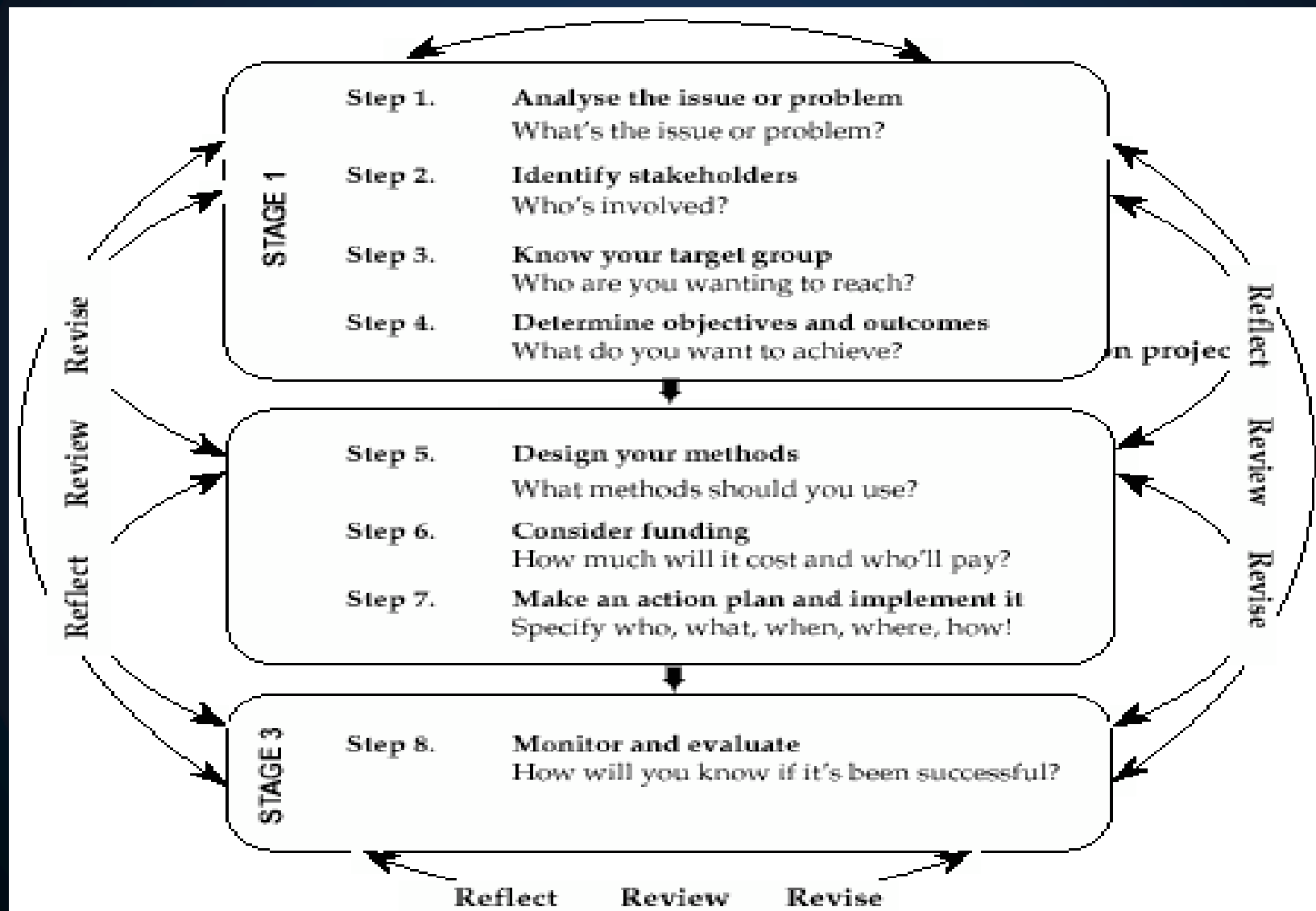
برنامه ریزی آموزشی

- **تعریف برنامه :** برنامه عبارتست از نقشه کلی عمل.
- **برنامه ریزی** شامل تعیین مجموعه فعالیتهایی است که انجام منظم آنها منجر به دستیابی به هدف یا اهداف معین می گردد.
- **اهمیت برنامه ریزی :** برنامه ریزی به هدایت منابع به جایی که می تواند بیشترین تأثیر را داشته باشد، کمک می کند.

• برنامه ریزی مستلزم موارد ذیل است:

- (۱) نیازسنجی
  - (۲) تنظیم اهداف کلی - آنچه که قصد دارید به آن دست یابید.
  - (۳) تنظیم اهداف جزئی - پیامدهای دقیق. اهداف جزئی می بایست SMART باشند: اختصاصی، قابل اندازه گیری، قابل دستیابی، واقع بینانه، در محدوده زمانی.
  - (۴) تصمیم گیری در مورد روشها یا استراتژیهای که در دستیابی به هدف بکار می روند.
  - (۵) ارزشیابی پیامدها بمنظور انجام تغییرات مثبت در آینده.
- SMART: Specific , Measurable ,achievable, realistic ,
time - limited

A planning model

نکات قابل توجه در برنامه ریزی آموزشی

- استفاده از روشهایی که حواس مختلف را تحریک نمایند.
- درگیر نمودن فرد بطور فعال در فرآیند یادگیری.
- ایجاد یک محیط راحت و مناسب جهت یادگیری.
- ارزیابی آمادگی فراگیر که ممکن است بوسیله عوامل فیزیکی یا عاطفی تحت تأثیر قرار گرفته باشد.
- ارائه اطلاعات مرتبط با نیازهای موجود و علائق فراگیر.

- استفاده از تکرار: مرور و تقویت مفاهیم چندین بار به روشهای مختلف.
- مثبت ساختن توجه فرد به یادگیری: ساختار بندی یادگیری جهت دستیابی به پیشرفت قابل توجه بوسیله فراگیر و فراهم نمودن بازخورد مداوم و مثبت.
- شروع یادگیری از آنچه که فراگیر می داند و ادامه آن به آنچه که ناشناخته است. حرکت از مفاهیم ساده به سمت پیچیده.
- بکارگیری مفاهیم در چند موقعیت مختلف جهت تسهیل تعمیم.
- تنظیم آهنگ پیشرفت یادگیری متناسب با شخص.

Educational plan

- برنامه آموزشی مکتوب، بیانگر بسته خدمات آموزشی است که برای مصرف کننده یا فراگیر تهیه شده است. این برنامه می بایست از دیدگاه فراگیر نوشته شود. فرآیند تولید یک برنامه آموزشی، به آموزشگر کمک می کند تا روشهای یادگیری که موجب درگیری شخص بصورت شرکت کننده فعال می گردند را شناخته و به کار ببندد. این برنامه می بایست شامل فهرستی از اعمال یا تواناییهای ویژه ای باشد که فراگیر می تواند در فواصل برنامه و در پایان مداخله آموزشی انجام دهد. برنامه های آموزشی به آموزشگر در تشریح این پیامدها کمک می کند.

- آمادگی برای خلق یک برنامه آموزشی مستلزم برداشتن گامهایی در فرآیند آموزش - یادگیری است که عبارتند از:

- (۱) ارزیابی

- الف) ویژگیهای فراگیر

- ب) نیازهای فراگیر

- (۲) تهیه پیامدهای یادگیری مورد انتظار

- (۳) تهیه طرح آموزشی

- الف) محتوا

- ب) استراتژیهای آموزشی، فعالیتهای یادگیری

- (۴) اجرای طرح آموزشی

- (۵) ارزشیابی پیامدهای مورد انتظار

- الف) میزان دستیابی به پیامدهای یادگیری

- ب) ارزشیابی فرآیند آموزشی

ارزیابی

- ارزیابی اولین گام در فرآیند آموزش - یادگیری بوده و شامل تعیین ویژگیهای فراگیر و شناسایی نیازهای یادگیری می باشد. ویژگیهای زیر در مورد فراگیر می بایست توسط آموزشگر بهداشت در برنامه ریزی تعیین گردیده و مورد توجه قرار گیرند:
- سن، مرحله تکاملی در سیکل زندگی، سطح آموزش
- باورهای بهداشتی
- انگیزش و آمادگی برای یادگیری
- خطرات و مسایل تهدید کننده سلامت
- دانش و مهارتهای فعلی
- موانع و تسهیل کننده های یادگیری

• ارزیابی فراگیر را می‌توان با پاسخ به ۵ سؤال زیر انجام داد:

- (۱) ویژگی‌ها و قابلیت‌های یادگیری فراگیر کدامند؟
- (۲) نیازهای فراگیر در مورد ارتقاء سلامت، کاهش خطر یا مشکلات بهداشتی کدامند؟
- (۳) فراگیر تاکنون در مورد چه مسایلی کسب آگاهی نموده و چه مهارت‌هایی دارد که مرتبط با نیازهای بهداشتی هستند؟
- (۴) آیا فراگیر جهت تغییر هر نوع رفتار غیربهداشتی، انگیزه کافی دارد؟
- (۵) موانع و تسهیل‌گرهای تغییر رفتار غیربهداشتی کدامند؟

- **تعیین پیامدهای یادگیری مورد انتظار:**

- جهت تعیین پیامدهای یادگیری مورد انتظار از مداخله آموزش بهداشت، آموزشگر می‌بایست به سؤالات زیر پاسخ دهد:
- (۱) چه اهداف کلی اجتماعی و سلامت عمومی راهنمای برنامه آموزشی موردنظر هستند؟
- (۲) اهداف یادگیری شرکت کنندگان کدامند؟
- (۳) جهت پیشبرد فرآیند تغییر رفتار، فراگیر چه چیزهایی را باید بداند، انجام دهد و باور کند؟

• اهداف کلی برنامه

- اهداف کلی برنامه آموزش بهداشت می باید بازتاب تمایل برای تسهیل پیشرفت در مورد مسئله ای بهداشتی یا شرایط زندگی اجتماعی باشد. اهداف کلی برنامه، بیانات جامعی در مورد دامنه وسیع اقدامات منتظره ای است که مسیر حرکت را نشان می دهد و لازم نیست بصورت افعال قابل اندازه گیری بیان گردد.

• اهداف یادگیری

- هنگامی که فراگیر و آموزشگر در کنار هم فعالیت نمایند، اهداف یادگیری به بهترین نحو حاصل می شود. این هدفها بازتاب رفتار بهداشتی یا تغییر وضعیت سلامت است که شخص در پایان مداخله آموزشی به آن دست می یابد. اهداف یادگیری می بایست مرتبط با اهداف برنامه باشند.

• اهداف جزئی یادگیری

- اهداف جزئی یادگیری بیانگر مراحل هستند که می‌بایست توسط فراگیر جهت برآورده ساختن هدف کلی یادگیری طی گردند و ممکن است مستلزم ایجاد آگاهی، مهارت یا تغییری در نگرش باشند. اهداف جزئی زمانی که در قالب افعال رفتاری بیان گردند و شامل اجزای زیر باشند، مفیدتر خواهند بود:
- (۱) فراگیر و فعل عملی دقیقی که آنچه را فراگیر می‌بایست قادر به انجام آن باشد، نشان دهد.
- (۲) شرایطی که قرار است تحت آن، وظیفه مربوطه انجام شود.
- (۳) سطح عملکرد مورد انتظار
- اهداف جزئی یادگیری راهنمای انتخاب محتوا و روشها و وسیله‌ای جهت متمرکز نمودن طرح آموزشی بر گامهای قابل دسترس تر می‌باشند. این اهداف به تعیین استانداردهای عملکرد و برآورد استراتژیهای ارزشیابی نیز کمک می‌کنند.

انتخاب محتوا

- معمولاً محتوا به سه حیطه تقسیم می شود: (۱) شناختی، (۲) روانی حرکتی، (۳) عاطفی.
- یادگیری شناختی اشاره به خلق و بسط حقایق یا مفاهیم جدید دارد و مبتنی بر کاربرد آگاهی برای موقعیتهای تازه می باشد. یادگیری روانی حرکتی شامل توسعه مهارت های فیزیکی از اعمال ساده تا پیچیده است. یادگیری عاطفی مربوط به شناخت ارزشها، باورهای مذهبی و روحی، الگوها و روابط تعاملی خانواده، و نگرشهای شخصی که موجب تأثیر بر تصمیمات و پیشرفت حل مسئله می گردند، می باشد.

- جهت یادگیری یا تغییر رفتار بهداشتی، ممکن است شخص نیازمند کسب اطلاعات جدید، کاربرد برخی از روشهای فیزیکی و شفاف سازی شیوه‌هایی که از طریق آنها رفتار جدید می‌تواند بر روابط با دیگران تأثیر بگذارد، باشد. نقش آموزشگر بهداشت، انتخاب ترکیبی از محتوای حیطه‌های سه‌گانه است که جهت برآورده نمودن اهداف رفتاری مناسب باشد. برای یافتن نمونه‌های محتوایی یک طرح آموزشی، آموزشگر می‌بایست به جستجو در منابع مواد آموزشی نظیر کتابها، راهنماهای تدریس، مقالات مجله‌ای، پمفلت‌ها و آگهی‌های تولید شده بوسیلهٔ بنگاههای غیرانتفاعی و سازمانهای حرفه‌ای بپردازد. آموزشگر باید در مورد ارائه مواد آموزشی با واژه‌های تکنیکی که برای مخاطب بسیار پیچیده است، دقت نظر به خرج دهد.

طراحی استراتژیهای یادگیری

- طراحی استراتژیهای یادگیری برای مداخله آموزشی به معنی انتخاب روشها، ابزارها و ساختاربندی توالی فعالیتها است. طرح آموزشی از این دیدگاه، شالوده‌ای را برای پایه‌گذاری انتخاب و ترتیب فعالیت فراهم می‌آورد.
- پرسشهای زیر می‌باست در طراحی استراتژیهای آموزشی مورد توجه قرار گیرند:
- (۱) برخی از ملاحظات اساسی برای انتخاب روشهای تدریس جهت برنامه‌های آموزش بهداشت، کدامند؟
- (۲) آموزشگر بهداشت بعنوان یک معلم چگونه می‌تواند جو یادگیری را برقرار نموده و حفظ کند؟

- (۳) چه کارهایی را آموزشگر می‌تواند جهت افزایش اثربخشی روشهای یادگیری، انجام دهد؟
- (۴) روشهای مناسب برای هر حیطه یادگیری کدامند؟
- (۵) چه روشهایی گرایش به ارتقاء تغییر رفتار دارند؟

ملاحظات در مورد انتخاب روشها

- اولین نکته قابل توجه برای آموزشگر، ایجاد محیط آموزشی و استفاده از روشهایی است که موجب پرورش یادگیری خود - هدایتی گردد؛ چرا که شرکت کننده فعال معمولاً بیشتر یاد می گیرد.
- سبکهای یادگیری بسیاری در گروه مخاطب وجود دارد؛ بنابراین، آموزشگر می تواند روشهای تدریس مورد استفاده در یک جلسه مشخص را تغییر دهد. با توجه به ویژگیهای جمعیت هدف (مرحله تکاملی، سن و آگاهی از موضوع) آموزشگر می بایست روشهای آموزشی را انتخاب کند که به بهترین نحو از اهداف و مضمون برنامه آموزشی حمایت نمایند. ترتیب محتوا باید از ایده ها و مهارتهای ساده به مفاهیم پیچیده تر و از چیزهای دانسته به سمت اطلاعات کمتر شناخته شده باشد. آموزشگر می باید نسبت به سطح انرژی و اضطراب مخاطب حین ارائه مطالبی که نیازمند تمرکز جدی یا موجب اضطراب هستند، حساس باشد

- برای ارائه‌های گروهی، آموزشگر باید در حین برقراری محیطی که منجر به تغییر رفتار بهداشتی می‌گردد، چندین فعالیت را مدنظر داشته باشد.

- **اولین فعالیت** ایجاد حس تدارک و سازماندهی بوسیله فراهم نمودن تسهیلات فیزیکی با وسایل و امکانات کافی و مطالب نوشتاری و مواد آموزشی سمعی - بصری مناسب، می‌باشد. حتی ظاهر فرد آموزش دهنده باید حاکی از اعتبار و توجه به ارائه باشد.

- **فعالیت دوم** شامل پیش‌بینی نیازهای گروه مخاطب و انتقال اطلاعات در مورد برنامه و تسهیلات آن می‌باشد. این کار موجب تخفیف تشویش گروه و ایجاد محیطی راحت‌تر برای اعضای آن می‌گردد.

- **فعالیت سوم** بر ارزیابی آموزشگر از نیازهای شخص و گروه، در صورت امکان از طریق پرسش و گفتگو، تأکید دارد. اعضای گروه باید این مسئله را باور کنند که برنامه مورد نظر، سودمند بوده و مرتبط با وضعیت آنها می باشد. آموزشگر باید در جستجوی تقویت علائم انگیزش برای مشارکت در تجربه حاضر باشد

- **چهارمین فعالیت**، برقراری جو یادگیری مثبت است که برای این کار، آموزشگر بایستی در پی حفظ سطح بالایی از انگیزش، حس توجه شخصی و پیشرفت باشد. آموزشگر می تواند به شکل یک نوع کنترل واقعی، از گروه مخاطب درخواست بازخورد دوره ای در مورد اثربخشی برنامه و سطح ارتباط آن با نیازهای گروه، بنماید.

- **سرانجام**، آموزشگر در کنار گروه برای حفظ جو یادگیری فعالیت می کند. این فرآیند مستلزم مشاهده تعاملات گروه، کمک به افراد جهت مشارکت، مداخله جهت کمک به گروه در مصاف با کنترل اعضایش و حفظ آگاهی از پویایهای فرآیند گروهی که موجب تسهیل یادگیری یا مانع آن می شوند، است.

آموزش در هر یک از حیطه‌های یادگیری

- آموزش در قالب یک یا چند مورد از حیطه‌های سه گانه یادگیری، یعنی شناختی، روانی حرکتی و عاطفی، صورت می‌گیرد. روشهای مناسب برای آموزش شناختی عبارتند از: سخنرانی، تدریس برنامه‌ریزی شده، شبیه سازی، بازی، برنامه‌های مبتنی بر رایانه و جورچین. برای یادگیری در حیطه روانی حرکتی، روشهایی شامل: نمایش، تمرین و کار عملی، بازی، تجارب ایفای نقش و آموزش همتراز (همسالان)، وجود دارد. استراتژیهای برای یادگیری عاطفی عبارتند از: بحث و مذاکره، شبیه سازی، ایفای نقش و تجارب میدانی.

ارزشیابی فرآیند آموزش - یادگیری

- آموزشگر می تواند یادگیری را ارزشیابی نموده یا دستیابی به اهداف یادگیری را در همه حیطه ها به طرق زیر مورد اندازه گیری قرار دهد: استفاده از امتحان کتبی یا شفاهی، نمایش، مشاهده، خود گزارشها و خودپایشی.
- آموزشگر می تواند روشهای کتبی، کلامی و غیر کلامی را در قالب طرح آموزشی جهت کسب بازخورد در مورد عملکرد آموزش، ادغام نماید. پرسشنامه های بعد از برنامه، روش معمول کسب بازخورد کتبی است. آموزشگر می تواند در زمانهای مختلف از گروه، شخص فراگیران، و از مشاهده کنندگان کلاس، درخواست بازخورد کلامی بنماید. سرنخهای ارتباط غیر کلامی از جانب شرکت کنندگان، می تواند نشان دهنده رضایت، خستگی یا سرخوردگی و بی تفاوتی آنها نسبت به مداخله آموزشی باشد.

- آموزشگر (یا کمیته اجرای برنامه) باید فعالیتهایی نظیر: اعلان برنامه، ثبت نام، جمع آوری هزینه، و در دسترس بودن و تأمین و تعمیر امکانات، تجهیزات و مواد لازم را ثبت نماید. این گونه ارزشیابی اطلاعات می تواند بعداً برای بهبود برنامه های آتی، مورد استفاده قرار بگیرد. انجام بررسیهایی بوسیله تلفن یا پرسشنامه های بعد از برنامه، به دریافت نظرات مصرف کننده در مورد شیوه های اجرایی این برنامه ها کمک می نماید. نظرخواهی مستقیم و رو در رو از افراد برای برنامه های بعدی و حمایت از جانب آژانسهای مرتبط موجود در جامعه و افراد حرفه ای، نیز می توانند بیانگر تأیید قالب برنامه باشند.

- پایان طرح آموزشی باید شامل منابعی برای استفاده افراد در جهت آموزش مداوم، مشاوره، حمایت از همسالان و خدمات بهداشتی باشد.

- بعد از انجام مداخله آموزشی، آموزشگر باید زمانی را برای بحث در مورد آنچه که اتفاق افتاده اختصاص دهد. آیا برنامه همانطور که طرح ریزی شده بود، صورت گرفت؟ چه تغییراتی در طرح آموزشی داده شد؟ چه مواردی باید برای برنامه بعدی تغییر پیدا کند؟ آموزشگر باید اهداف یادگیری را که طراحی کرده بود مرور نموده و اهداف جدید را تعیین نماید.

Gantt Charts

Useful for planning, scheduling, and monitoring

Assess how long a project should take

Identify order in which tasks should be completed

Identify and help manage relationships among tasks

Determine resources needed

Monitor progress. Identify what should have been achieved at a particular time.

Identify remediation. Determine action to bring the project back on schedule.

How did Gantt charts get their name?

Henry Laurence Gantt (1861-1919)

Worked as a mechanical engineer,
management consultant and industry advisor

Developed Gantt charts in 1917 as a visual tool
to show progress of projects

Gantt charts follow conventions:

Display a project schedule in order to plan, coordinate, and track specific tasks

Horizontal axis

Represents total time of the project

Uses bars of varying lengths to represent the sequences, timing, and duration of each task

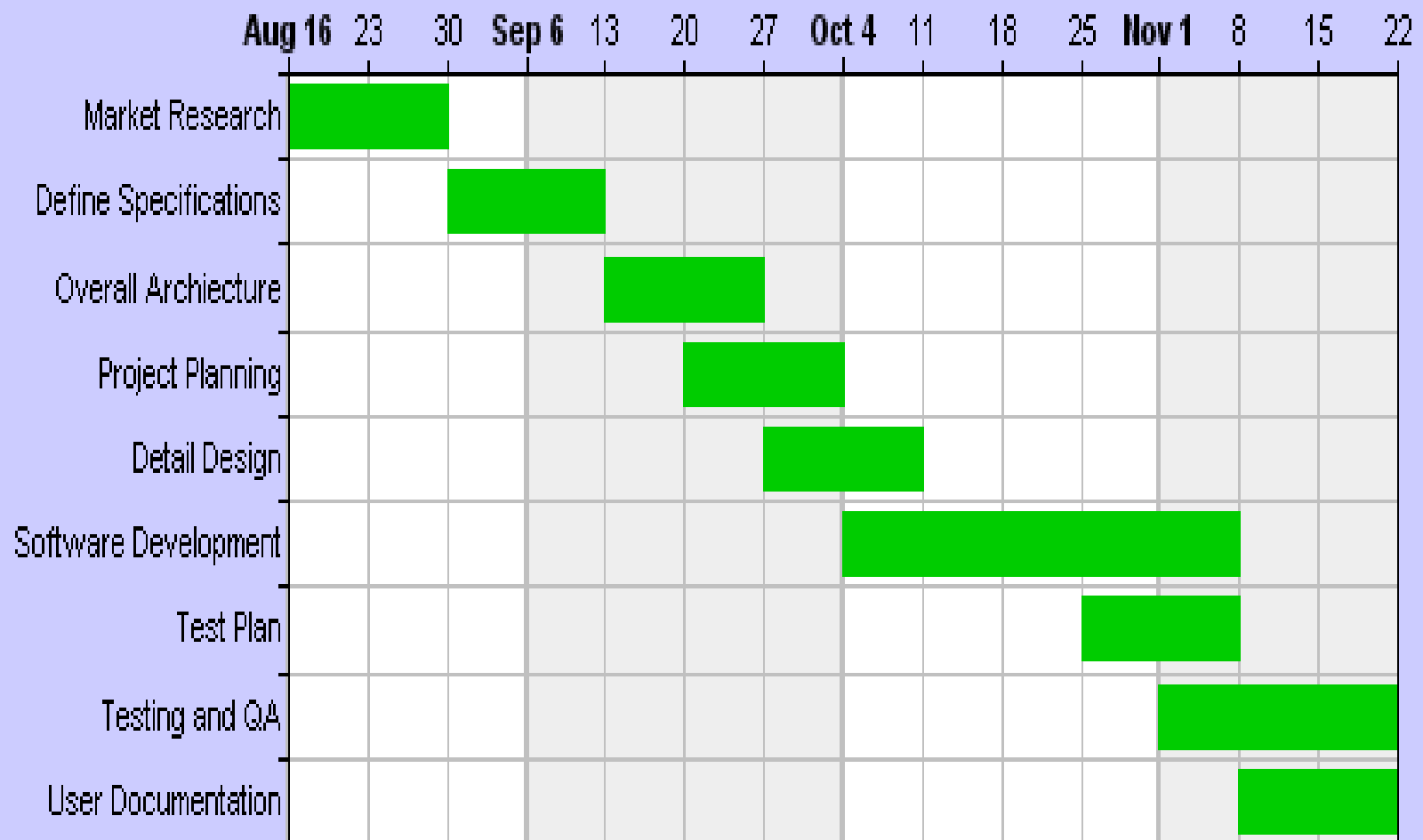
Uses secondary bars, arrowheads, or darkened bars to indicate partially or fully completed tasks

Vertical axis

Identifies primary and subordinate tasks that comprise the project

Represents report date with a vertical line

Simple Gantt Chart Demo

Activity	Feb									Mar					
	21	22	23	24	25	26	27	28	29	1	2	3	4	5	
Questionnaire															
Analyse results															
Plan poster															
Design poster															
Plan website															
Build website															
Design spreadsheet															
Build spreadsheet															
Testing															

	<i>Research Paper</i>	<i>Start</i>	<i>Finish</i>	<i>Sep 2004</i>	<i>Oct 2004</i>	<i>Nov 2004</i>
1	Topic Decided	9/6/2004	9/17/2004	■		
2	Thesis Identified	9/20/2004	10/1/2004		■	
3	Research Completed	10/4/2004	10/18/2004		■	
4	Outline Produced	10/18/2004	10/25/2004		■	
5	First Draft Submitted	11/1/2004	11/1/2004			■
6	Revisions Made	11/8/2004	11/12/2004			■
7	Proofreadings	11/15/2004	11/18/2004			■
8	Final Draft Submitted	11/25/2004	11/25/2004			■

Advantages

Indicate project status

Easy to change to reflect the actual status of project

Disadvantages

Do not indicate relationships/ dependencies among tasks. Do not indicate how the delay of one task affects other tasks.

نیاز دیگران به ما
از نعمتهای خدا بر ماست،

مبادا از نعمت‌هایمان خسته شویم!

It's a God's gift, when you can
be of any help for people,
We never get tired of getting
gifts! Do we?

8BeheshtGroup.com

Saffari.edu@gmail.com